

မြို့ပြထားဝယ်ဒေသီယစကားနှင့် ကျေးလက်ထားဝယ်ဒေသီယစကား ပြောင်းလဲလာမှု

မိုးမိုးစံ*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းတွင် ထားဝယ်ဒေသီယစကားနှင့် မျိုးတူမျိုးကွဲ ဘာသာစကား ထိတွေ့မှုကြောင့် မြို့ပြ ထားဝယ်ဒေသီယစကားနှင့် ကျေးလက် ထားဝယ် ဒေသီယစကား အသွင်ပြောင်းလဲနေမှု သဘောကို တင်ပြထားပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြို့ပြထားဝယ်ဒေသီယစကားတွင် စကားသံအဆင့်၊ စကားလုံး အဆင့်၊ ဝါကျအဆင့် အသုံးပြုမှု ပြောင်းလဲနေပုံကို လူမှုဘာသာဗေဒ သီအိုရီများ အသုံးပြုကာ ဆန်းစစ်တင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့ လေ့လာခြင်းဖြင့် ထားဝယ်ဒေသီယစကား ထိန်းသိမ်းရမည့် နည်းလမ်းအချို့ကို ဖော်ထုတ် ရာလည်း ရောက်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ - စကားသံ၊ စကားလုံး၊ ပစ္စည်း၊ ဝါကျ၊ စကားသင်္ကေတရောသုံးမှု

နိဒါန်း

ထားဝယ်ဒေသီယစကားပြောသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ဘာသာစကား ထိတွေ့မှုများလာခြင်းကြောင့် ဒေသီယစကား ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြို့ပြတွင် ပို၍ပြောင်းလဲရာမှ မြို့ပြထားဝယ်ဒေသီယစကားအသွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုသို့ ပြောင်းလဲလာမှုကြောင့် မူလဒေသီယ စကားများ ပျောက်ပျက်မသွားအောင် ထိန်းသိမ်းထားရမည့် နည်းလမ်းအချို့ကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၁။ မြို့ပြဒေသီယစကား^၁ နှင့် ကျေးလက်ဒေသီယ^၂ စကား

မြို့ပြဒေသီယစကားဆိုသည်မှာ မြို့ပေါ်တွင် ပြောဆိုသည့် စကားဖြစ်သည်။ အခြားဘာသာစကားနှင့် ထိတွေ့သည့်အခါ ကွဲပြားသော ဒေသီယစကားကို ရောနှော အသုံးပြုသည့် လက္ခဏာကို မကြာခဏ တွေ့ရသည်။ ကျေးလက်ဒေသီယစကား

---

^၁ urban dialects
^၂ rural dialects
* ဒေါက်တာ၊ ကထိက၊ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်ပညာရေးတက္ကသိုလ်

ဆိုသည်မှာ ကျေးလက်တွင် ပြောဆိုသည့် စကားဖြစ်သည်။ ကျေးလက်ဒေသိယ စကားတွင် ရှေးကျသော ဒေသိယစကား၏ လက္ခဏာရပ် ထိန်းသိမ်းမှုကို မကြာခဏ တွေ့ရသည်။^၁ သို့ဖြစ်ရာ မြို့ပြဒေသိယစကားတွင် ဘာသာစကား ထိတွေ့မှုကြောင့် ကွဲပြားသော ဒေသိယစကားကို အသုံးများပြီး ကျေးလက်ဒေသိယစကားတွင် မူလ ဒေသိယစကားကိုသာ အသုံးပြုမှု ပိုများလာသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ထားဝယ်ဒေသိယစကား ပြောဆိုသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ဘာသာစကား ထိတွေ့မှု များလာခြင်းကြောင့် မြို့ပြထားဝယ်ဒေသိယစကားနှင့် ကျေးလက်ထားဝယ် ဒေသိယစကား ဟူ၍ ဖြစ်ပေါ်နေသည်။ ကျေးလက်ထားဝယ်ဒေသိယစကားတွင် ဘာသာစကား ထိတွေ့မှုနည်းခြင်းကြောင့် မူလထားဝယ်ဒေသိယစကား၏ လက္ခဏာ အချို့ ထင်ဟပ်နေဆဲ ဖြစ်သည်။

ထိုအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာစကား မြန်မာရုပ်ပုံတွင်-

“မြန်မာစကားပြောသူချင်း တူညီသော်လည်း နေထိုင်ရာဒေသ ကွဲပြားသွားသောအခါ ပထဝီအနေအထားအရ ပြင်ပနှင့် အရော အနှော ဆက်ဆံမှုနည်းသော အရပ်ဒေသတွင် စကားသံများ၊ စကားအသုံးအနှုန်းများ၊ အသွင်မပျက် ရှိနေပြီး ပြင်ပနှင့် အရော အနှော အဆက်အဆံများသော ဒေသတွင်မူ စကားသံများ၊ စကားအသုံးအနှုန်းများ ပို၍ ရွေ့လျားပြောင်းလဲသွားတတ်သည့် သဘော ရှိသည်။ နေရာဒေသအလိုက် အဆက်အဆံပြုရသော ဘာသာစကားများ၊ ရောနှောလာသည့်အတွက် ပို၍ အသွင်ကွဲ သွားရသည့် သဘောရှိသည်။”^၂

ဟူ၍ ဖော်ပြထားရာ စကားတူစု^၃ အတွင်းရှိ ဘာသာစကားတို့သည် ပြင်ပနှင့် ဆက်သွယ်မှု များလာလျှင် အသွင်ကွဲသွားတတ်သည့် သဘောတွေ့ရပါသည်။

---

^၁ Swann, J. Others, 2004, 76.
^၂ ခင်မင်၊ မောင် (နေဖြူ)၊ ၂၀၀၄၊ ၁၁၁။
^၃ speech community

၁၂၁။ မြို့ပြ ထားဝယ်ဒေသိယစကားနှင့် ကျေးလက် ဒေသိယထားဝယ်စကား ပြောင်းလဲခြင်း သဘော

မြို့ပြထားဝယ်ဒေသိယစကားနှင့် ကျေးလက်ထားဝယ်ဒေသိယစကား ပြောင်းလဲ ရခြင်းမှာ မြို့ပြတွင် ဘာသာစကား ထိတွေ့နိုင်သည့် အားသာချက်ရှိပြီး ကျေးလက်တွင် ဘာသာစကား ထိတွေ့နိုင်မည့် အားနည်းချက် ရှိနေခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

မြို့ပြ၏ အားသာချက်များမှာ -

- မီဒီယာ အသုံးပစ္စည်းများဖြစ်သည့် တီဗွီ၊ အင်တာနက်၊ ကွန်ပျူတာ၊ လပ်တော့ စသည်ဖြင့် နည်းပညာရပ်ဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများ၊ ပြည်တွင်းပြည်ပ သတင်းစာ၊ မဂ္ဂဇင်း၊ ဂျာနယ်၊ စာအုပ်စာပေ အမျိုးမျိုးတို့နှင့် ထိတွေ့ နိုင်ခြင်း၊
- အခြားဘာသာစကားတို့ ပျံ့နှံ့မှု ပိုလွယ်ကူခြင်း။
- မြို့ပြတွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေး စသည်တို့ ဖွံ့ဖြိုးမှု မြန်ဆန်နေခြင်းကြောင့် မြို့ပြရှိ လူအချို့သည် အခြားလူ့အဖွဲ့အစည်း တို့နှင့် ဆက်သွယ်မှု ပိုမိုပြုလုပ်လာခြင်း

စသည့် အချက်များကြောင့် မြို့ပြတွင် ဒေသိယစကား ပြောင်းလဲမှု ပိုမိုဖြစ်ပေါ် လာခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျေးလက်၏ အားနည်းချက်မှာ-

- ကျေးလက်တွင် မီဒီယာ အသုံးပစ္စည်းများ ထိတွေ့မှု နည်းပါးကြခြင်း၊
- မိမိတို့ ဒေသိယစကားကိုသာ စွဲမြဲစွာ ပြောဆိုမှု လိုလားခြင်း၊
- ဘဝကို တင်းတိမ်ရောင့်ရဲစွာ ဖြတ်သန်းလိုခြင်းကြောင့် အခြားဘာသာ စကားအပေါ် အာရုံစိုက်မှု နည်းပါးခြင်း

စသည့် အချက်များအရ ကျေးလက်တွင် ဒေသိယစကား ပြောင်းလဲမှု နည်းပါး နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ရှင်သန်နေသည့် ဘာသာစကားတိုင်းတွင် အကြောင်းအမျိုးမျိုး ကြောင့် ဘာသာစကား ပြောင်းလဲမှု ရှိနိုင်ပါသည်။

ဘာသာစကား ပြောင်းလဲမှုနှင့် ပတ်သက်၍ လူမှုဘာသာဗေဒ မိတ်ဆက်တွင်-

“ဘာသာစကား ပြောင်းလဲမှုသည် စကားသံအဆင့်တွင် လည်းကောင်း၊ စကားလုံးအဆင့်တွင် လည်းကောင်း၊ ဝါကျ အဆင့်တွင် လည်းကောင်း ဖြစ်နိုင်သည်။”^၁

ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဘာသာစကား ထိတွေ့မှုကြောင့် မြို့ပြထားဝယ် ဒေသိယ စကားအသွင် ဖြစ်ပေါ်နေမှုကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် စကားသံအဆင့်၊ စကားလုံး အဆင့်၊ ဝါကျအဆင့် အသုံးပြုမှု ပြောင်းလဲနေပုံကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၂။ မြို့ပြထားဝယ်ဒေသိယ စကားရို စကားသံအဆင့် အသုံးပြုမှု

စကားသံအဆင့် ပြောင်းလဲမှုကို လေ့လာရာတွင် မြို့ပြထားဝယ်ဒေသိယ စကားသံဟု ထင်ရှားသည့် သရသံ၊ ဗျည်းသံ၊ ဝဏ္ဏအရေအတွက် အသုံးပြုမှုကိုသာ တင်ပြထားပါသည်။

၂.၁။ သရသံအသုံး

မူလထားဝယ်ဒေသိယသရသံတွင် စံနှင့် သိသာထင်ရှားစွာ အသုံးကွဲပြားသည်။ မြို့ပြထားဝယ်ဒေသိယစကားတွင်မူ မူလဒေသိယအသံမှ စံအသံသို့ ပြောင်းလဲ သွားကြောင်း တွေ့ရသည်။

သာဓက-

စံ	မူလဒေသိယ	မြို့ပြဒေသိယ
ကင်	ကန်	ကင်
/ -kĩ /	/ -kã /	/ -kĩ /
ခင်ဗျာ	ခဗျာ	ခင်ဗျာ
/ -khĩ bjã /	/ -khã bjã /	/ -khĩ bjã /
ဆောက်	ဆွတ်	ဆောက်
/ sh au? /	/ shu? /	/ shau? /
မောက်မာ	မွတ်မာ	မောက်မာ
/ mau? mā /	/ mu? mā /	/ mau? mā /
အိတ်	အိ	အိတ်

^၁ အောင်မြင့်စိုး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၁၁၇။

/ ei? /	/ í /	/ ei? /
ဖိတ်	ဖိ	ဖိတ်
/ phei? /	/ phí /	/ phai? /
ရိတ်	ရိ	ရိတ်
/ jei? /	/ jí /	/ jei? /
လိပ်	လိ	လိပ်
/ lei? /	/ lí /	/ lei? /

စသည်ဖြင့် မူလဒေသိယသရသံ အန် / -ã / မှ အင် / -ĩ / သရသံသို့လည်းကောင်း၊
/ u? / အွတ် သရသံမှ အောက် / au? / သရသံသို့လည်းကောင်း၊ အိ / í / သရသံမှ
/ ei? / အိတ် သရသံသို့လည်းကောင်း အများဆုံး ပြောင်းလဲ အသုံးပြု ပြောဆိုလာကြ
ပါသည်။

၂၂။ ဗျည်းသံအသုံး

မူလထားဝယ်ဒေသိယစကား၏ ဗျည်းသံတွင် စံနှင့် သိသာထင်ရှားစွာ အသုံး
ကွဲပြားသည်။ မြို့ပြထားဝယ်ဒေသိယစကားတွင်မူ မူလဒေသိယ ဗျည်းသံမှ စံဗျည်းသံ
သို့ ပြောင်းလဲသွားကြောင်း တွေ့ရသည်။

စံ	မူလဒေသိယ	မြို့ပြဒေသိယ
ဆေးခန်း / shè gǎ /	ဆေးခန်း / shè khǎ /	ဆေးခန်း / shè gǎ /
ရေကန် / jē -gǎ /	ရေကန် / jē -kǎ /	ရေကန် / jē -gǎ /
ချစ် / tchi? /	ရှစ် / ei? /	ချစ် / tchi? /
ချို / tchō /	ရှို / eō /	ချို / tchō /
ကျောင်း / teàũ /	က္ကောင်း / klàũ /	ကျောင်း / teàũ /

ပြေ	ပွေ	ပြေ
/ pjè /	/ plè /	/ pjè /
မြစ်	မွစ်	မြစ်
/ mji? /	/ mli? /	/ mji? /

စသည်ဖြင့် သံညင်းမှ သံပြင်းသို့လည်းကောင်း၊ “ရှ” ဗျည်းသံမှ “ချ” ဗျည်းသံသို့လည်းကောင်း၊ “လ” ဆွဲဗျည်းသံမှ “ ျ၊ ြ ” သံသို့လည်းကောင်း ပြောင်းလဲပြောဆိုနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ မြို့ပြတွင် ပြောင်းလဲပြောဆိုသူ အများစုမှာ ပညာတတ်များ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ ဌာနဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများ၊ ဂုဏ်သိက္ခာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ခေတ်လူငယ်အချို့တို့ အများဆုံး ပြောင်းလဲ ပြောဆိုလာပါသည်။

၂၂၃။ ဝဏ္ဏအရေအတွက်အသုံး

မြို့ပြထားဝယ်ဒေသီယစကားတွင် မူလဝဏ္ဏ အရေအတွက်ထက် တိုး၍ ပြောင်းလဲ ပြောဆိုနေသည်ကို တွေ့ရသည်။

စံ	မူလဒေသီယ	မြို့ပြဒေသီယ
ကဏန်း	ဏန်း	ကဏန်း
/ gə nã /	/ nã /	/ gə nã /
ကရင်မ	ရင်မ	ကရင်မ
/ kə -jĩ má /	/ -jĩ má /	/ kə -jĩ má /
ကုလားမ	လားမ	ကုလားမ
/ kə là má /	/ là má /	/ kə là má /
နဖူး	ဖူး	နဖူး
/ nə phù /	/ phù /	/ nə phù /
တဝစား	ဝစား	တဝစား
/ tə wá sà /	/ wá sà /	/ tə wá sà /
အသား	သား	အသား
/ ə θà /	/ θà /	/ ə θà /

စသည်ဖြင့် မူလဝဏ္ဏ အရေအတွက်ထက် တိုး၍ ပြောဆိုလာကြပါသည်။ ဝဏ္ဏတိုး၍ ပြောဆိုလာမှုကြောင့် အသံအားဖြင့် ပိုမိုပြည့်စုံလာကြောင်း တွေ့ရသည်။

၃။ မြို့ပြထားဝယ်ဒေသီယ စကားရ စကားလုံးအဆင့် အသုံးပြုမှု

ဘာသာစကားထိတွေ့မှုကြောင့် မူလထားဝယ်ဒေသီယစကားတွင် စကားလုံး အဆင့် ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။ ပြောင်းလဲမှုများစွာ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် နေ့စဉ် ဝေါဟာရများ၊ ဆွေမျိုးစပ်ဝေါဟာရများ၊ မွေးစားစကားလုံးများ အသုံးပြုနေမှု တို့ကိုသာ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၃.၁။ နေ့စဉ်သုံးဝေါဟာရအသုံး

ဘာသာစကားတိုင်းတွင် နေ့စဉ် မဖြစ်မနေ အသုံးပြုသည့် စကားလုံးများ ရှိသည်။ ထိုစကားလုံးမျိုးကို နေ့စဉ်သုံး ဝေါဟာရများဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အထူး သဖြင့် စားဝတ်နေရေးနှင့်ဆိုင်သည့် စကားလုံးများ၊ လူ့အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများနှင့် ဆိုင်သည့် စကားလုံးများနှင့် လူတို့၏ အဓိက ပြုမူဆောင်ရွက်မှုတို့နှင့် ဆိုင်သည့် စကားလုံးမျိုးကို ဆိုလိုပါသည်။ ထိုစကားလုံးတို့ကို လူတို့ နေ့စဉ် မဖြစ်မနေ အသုံးပြုရမှုကြောင့်လည်း အခြားလူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဆက်ဆံရသည့်အခါ ထိုလူ့အဖွဲ့ အစည်းတို့ နားလည်နိုင်မည့် စကားလုံးသို့ ပြောင်းလဲအသုံးပြုရပါသည်။ ထိုသို့ ပြောင်းလဲအသုံးပြုလာမှုကြောင့် မြို့ပြထားဝယ်ဒေသီယ နေ့စဉ်သုံးစကားလုံးအသွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

စံ	မူလဒေသီယ	မြို့ပြဒေသီယ
ဆံပင် / zə -bī /	ခေါန်းမွီး / khò mwì /	ဆံပန် / -shā -bā /
ပိုက်ဆံ / pai? -shā /	ကတ် / ka? /	ပိုက်ဆံ / pai? -shā /
ဖျာ / phjā /	ဘော့ / b' /	ဖျာ / phjā /
ချင်း / dʒĩ /	ရှင်း / ɛĩ /	ချင်း / dʒĩ /
ဆာ	cတ်	ဆာ

/ -shā /	/ ၵa? /	/ shā /
တွဲကျ	ဘောင်းလန်း	တွဲကျ
/ twè tɛá /	/ bàũ lǎ /	/ twè tɛá /

စသည်ဖြင့် စံ မြန်မာစကားလုံးအတိုင်း ပြောင်းလဲအသုံးပြု ပြောဆိုလာကြပါသည်။

၃။ ဆွေမျိုးစပ်ဝေါဟာရအသုံး

ဆွေမျိုးစပ် ဝေါဟာရများသည် စကားပြောဆိုသည့် လူသားတိုင်းအတွက် အသုံးဝင်လှပေသည်။ ထိုဝေါဟာရအသုံးများသည် ဘာသာစကား ထိတွေ့မှုကြောင့် မြို့ပြထားဝယ်ဒေသီယစကားတွင် အခြားလူ့အဖွဲ့အစည်းသုံး ဝေါဟာရတို့ကို အတု ယူကာ အသုံးပြု ပြောဆိုနေကြသည်။

စံ	မူလဒေသီယ	မြို့ပြဒေသီယ
အမေ၊ မေမေ	မိ၊ မိမိ	မေ၊ မေမေ
/ ə mē mē mē /	/ mí mí mí /	/ mē mē mē /
အဖေ၊ ဖေဖေ	ဖ၊ ဖဖ	ဖေ၊ ဖေဖေ
/ ə phē phē phē /	/ phá phá phá /	/ phē phē phē /
သား	ဖု	သား
/ θā /	/ phá su /	/ θā /
သမီး	မိစု	သမီး
/ θə̀ mì /	/ mí sú /	/ θə̀ mì /
အန်တီ	အရီး၊ ဒေါ်လေး	အန်တီ
/ -ǎ tī /	/ ə jì dṑ lè /	/ -ǎ tī /
အဘိုး	ဖအို	အဘိုး
/ ə phò /	/ phá ò /	/ ə phò /
အဘွား	မိအို	အဘွား
/ ə phwā /	/ mí ò /	/ ə phwā /
အစ်မ	မယ်၊ မယ်မယ်	အစ်မ
/ ə má /	/ mē mē mē /	/ ə má /

အစ်ကို	နွန်၊ နွန်း	အစ်ကို
/ ə kō /	/ -nū ၊ nū -nū /	/ ə kō /

စသည်ဖြင့် မြို့ပြထားဝယ်ဒေသိယစကားတွင် ဆွေမျိုးစပ်ဝေါဟာရအသုံး အများဆုံး ပြောင်းလဲပြောဆိုနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုသို့ ပြောင်းလဲပြောဆိုလာခြင်းမှာ မြို့ပြရှိ လူတို့သည် စံမြန်မာဘာသာစကားရှိ ဆွေမျိုးစပ်ဝေါဟာရအသုံးကို အသုံးပြု မှသာလျှင် ခေတ်မီသည်။ အဆင့်အတန်းရှိသည်ဟု ခံယူထားကြဟန် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း မျက်မှောက်ခေတ် မျိုးဆက်သစ် လူငယ်များ လက်ထက်တွင် မူလဒေသိယသုံး ဆွေမျိုးစပ်ဝေါဟာရ အသုံးနည်းလာပြီး စံစကားရှိ ဆွေမျိုးစပ် ဝေါဟာရအသုံးကိုသာ အသုံးပြုမှုများလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကျေးလက်တွင်မူ မူလဒေသိယ ဆွေမျိုးစပ်ဝေါဟာရအသုံးကိုပင် ပြောဆိုနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ မွေးစားစကားလုံးအသုံး

ဘာသာစကားထိတွေ့မှုကြောင့် ထားဝယ်ဒေသိယစကားရှိ မွေးစားစကားလုံး တို့သည် စံအသံဘက်သို့ အားပြုပြောဆိုလာမှုကြောင့် မြို့ပြဒေသိယအသွင် ဖြစ်ပေါ် လာနေသည်။

စံ	မူလဒေသိယ	မြို့ပြဒေသိယ
စိတ်	စိ	စိတ်
/ sei? /	/ sí /	/ sei? /
ကိတ်	ကိ	ကိတ်
/ kei? /	/ kí /	/ kei? /
ကောင်စီ	ကွန်စီ	ကောင်စီ
/ -kaũ sī /	/ -kũ sī /	/ -kaũ sī /
ပေါင်ဒါ	ပွန်ဒါ	ပေါင်ဒါ
/ -paũ dā /	/ -pũ dā /	/ -paũ dā /
ဖောင်	ဖွန်	အန်တီ
/ -phaũ /	/ -phũ /	/ -phuã /

စသည်ဖြင့် မူလဒေသိယ အသံထွက်တိုင်း ပြောဆိုနေသော ပါဠိ မွေးစားစကားလုံး၊ အင်္ဂလိပ် မွေးစားစကားလုံးတို့ကို ယခုအခါ စံမြန်မာစကားသံအတိုင်း ပြောင်းလဲ

အသုံးပြုလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြို့ပြထားဝယ်ဒေသီယ အသံသည် စံအသံဘက်သို့ အားပြုပြောင်းလဲပြောဆိုနေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

၄။ မြို့ပြထားဝယ်ဒေသီယစကားရို ဝါကျအဆင့် အသုံးပြုမှု

ထားဝယ်ဒေသီယစကားနှင့် မျိုးတူမျိုးကွဲ ဘာသာစကားတို့ ထိတွေ့မှုကြောင့် ထားဝယ်ဒေသီယစကားတွင် ဝါကျအဆင့်၌ အသုံးပြုမှု ပြောင်းလဲလာပါသည်။ ဝါကျအဆင့် ပြောင်းလဲရာတွင် ဝါကျအတွင်း စကားသင်္ကေတ ရောသုံးမှုများ အငြင်းပစ္စည်း “မ” အသုံးနှင့် နာမ်ပစ္စည်း “ခဲ၊ ခဲပဲ” အသုံးတို့ကိုသာ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၄.၁။ စကားသင်္ကေတ ရောသုံးမှု

စကားသင်္ကေတ ရောသုံးမှုကို မြို့ပြထားဝယ်ဒေသီယစကားတွင် ပို၍ တွေ့ရပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ စကားသင်္ကေတ ရောသုံးမှုသည်ပင် မြို့ပြလက္ခဏာရပ် တစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ မြို့ပြတွင် စကားသင်္ကေတရောသုံးမှု ပိုများကြောင်း လူမှုဘာသာဗေဒသဘောတရားစာအုပ်တွင်-

“စကားသင်္ကေတရောသုံးခြင်းသည် ဘာသာစကား အသုံးပြုသူ၏ နေထိုင်ရာဒေသနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ ကျေးလက်ဒေသထက် မြို့ပြဒေသတွင် စကားသင်္ကေတ ရောသုံးခြင်း ပိုများသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြို့ပြဒေသသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ထွန်းကားသည်။ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ ထွန်းကားသည်။ ပညာ သင်ကြားရေးနှင့် ပညာ လေ့လာဆည်းပူးမှုဆိုင်ရာများ ကျယ်ပြန့်သည်။ အစိုးရ ရုံးလုပ်ငန်းများနှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာကိစ္စ များပြားသည်။ ထိုကဏ္ဍအသီးသီးတွင် အတွေးအခေါ်သစ်၊ သဘောတရားသစ်၊ နည်းပညာသစ်၊ ပညာရပ်သစ်၊ စက်ကိရိယာအသစ်၊ အသုံးအဆောင်အသစ်တို့ ပေါ်ပေါက်လာတိုင်း ထိုအသစ်သစ်သော ကိစ္စရပ်တို့အတွက် မိမိတို့ ဘာသာစကားတွင် ဝေါဟာရ မရှိသည့်အခါ အခြားသော ဘာသာစကားကို ယူငင်ရောနှောကာ အသုံးပြုကြသည်။ ကျေးလက်ဒေသတွင်မူ ထိုကိစ္စမျိုး အလွန်းနည်းပါးသည်။ ထို့ကြောင့် စကားသင်္ကေတ

ရောသုံးခြင်းသည် မြို့ပြဒေသိယ၏ သဘောလက္ခဏာရပ်
တစ်ရပ် ဖြစ်လာသည်။^၁

ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ မြို့ပြထားဝယ်ဒေသိယစကားတွင် အင်္ဂလိပ်
ဘာသာစကားရှိ ဘာသာဗေဒ ယူနစ်အစိတ်အပိုင်းတို့ကို အများဆုံး ရောနှောအသုံးပြု
နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သာကေ -

စံ - Next week တွေ့မယ်။
/ nei? wí twé mē /

မြို့ပြဒေသိယ - Next week တွိမယ်။
/ nei? wí twí mē /

စံ - အားလုံး ok တယ်။
/ á lòũ ō kē dē /

မြို့ပြဒေသိယ - အားလုံး ok ဟယ်။
/ à làũ ō kē hē /

စံ - e.mail အကောင့် ပြောအုံး။
/ ì mè ə kaũ' pjɔ̃ òũ /

မြို့ပြဒေသိယ - e.mail အကောင့်ပြောဦး။
/ ì mè ə kaũ' pjɔ̃ ù /

စံ - miss call ဝင်နေတယ်။
/ mi? kɔ̃ -wí nē dē /

မြို့ပြဒေသိယ - miss call ဝင်နေတယ်။
/ mi? kɔ̃ -wā nē hē /

စသည်ဖြင့် ထားဝယ်မြို့ပြ ခေတ်လူငယ်အချို့သည် ဒေသိယစကားတွင် အင်္ဂလိပ်
စကားလုံးတို့ကို ရောနှော အသုံးပြုကြပါသည်။ ရောနှော အသုံးပြုသူတို့သည်
ခေတ်ပညာတတ် လူငယ်များသာမကဘဲ အခြေခံပညာအဆင့် တတ်သူများလည်း

^၁ အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၅၊ ၅၇။

ပြောဆိုကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ခေတ်ရေစီးကြောင်းအရ ထိတွေ့မှုများသော အင်္ဂလိပ် ဘာသာစကားကို ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်စွာ မသင်ကြားရသော်လည်း လေ့လာလျှင် အများ နည်းတူ ပြောနိုင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

၄၂။ အငြင်းပစ္စည်း “မ” အသုံး

ဝါကျတစ်ခုတွင် နာမ်နှင့် ကြိယာသည် အဓိကအရေးပါသည့် သဒ္ဒါ အစိတ် အပိုင်းများ ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော် ပစ္စည်းမပါလျှင် တိကျသော အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ဆောင်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ပစ္စည်းသည်လည်း အရေးကြီးသည့် သဒ္ဒါဆိုင်ရာ ဝါစင်္ဂတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။

ပစ္စည်းနှင့် ပတ်သတ်၍ မြန်မာဘာသာ စကားတွင် အငြင်းဝါကျ ပြုလုပ်လျှင် ကြိယာရှေ့တွင် “မ” အငြင်းပစ္စည်း အသုံးပြုခြင်းဖြင့် အငြင်းဝါကျ ဖြစ်လာသည်။ မူလထားဝယ်ဒေသီယစကားတွင် အငြင်းပစ္စည်း “မ” မသုံးဘဲ အငြင်းဝါကျ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ သို့သော် ယခုအခါ စံမြန်မာဘာသာစကား၏ လွှမ်းမိုး လာမှုကြောင့် အငြင်းပစ္စည်း “မ” ကို အသုံးပြုလာကြပါသည်။

စံ	$\begin{array}{c} \xrightarrow{\text{ယခင်}} \\ / m\text{ə} / \quad \xrightarrow{\hspace{1cm}} \\ \xleftarrow{\text{ယခု}} \end{array}$	ဒေသီယ / θ / ^o
စံ	-	မလာသေးပါ။ / mṵ lā θè bā /
မူလဒေသီယ	-	လာသေးဟု။ / lā θè hā /
မြို့ပြဒေသီယ	-	မလာသေးဟု။ / mṵ lā θè hā /
စံ	-	မဆော့နဲ့။ / mṵ shó né /
မူလဒေသီယ	-	ဆော့န။

^o empty morph

		/ shó ná /
မြို့ပြဒေသိယ	- မဆော့န။	/ mə shó ná /
စံ	- မစားချင်ဘူး။	/ mə sà -dʒĩ bú /
မူလဒေသိယ	- စားရှင်ဟာ။	/ sà -ḡĩ hā /
မြို့ပြဒေသိယ	- မစားရှင်ဟာ။	/ mə sà -ḡĩ hā /
စံ	- ပြန်မပြောနဲ့။	/ pʒã mə pʒõ né /
မူလဒေသိယ	- ပွန်ပြောန။	/ -plã pʒõ ná /
မြို့ပြဒေသိယ	- ပြန်မပြောန။	/ -pʒã mə pʒõ ná /

စသည်ဖြင့် မြို့ပြထားဝယ်ဒေသိယစကားတွင် အငြင်းပစ္စည်း “မ” အသုံးပြု ပြောဆို လာပါသည်။ မူလက အငြင်းပစ္စည်း “မ” မပါဘဲ ပြောရာတွင် ဝါကျ အဆုံးသတ် ပစ္စည်း ဟာ / hā / ၊ န / ná / တို့တွင် အသံအားစိုက်၍ ပြောသော်လည်း အငြင်းပစ္စည်း “မ” ကို အသုံးပြု ပြောဆိုရာတွင်မူ အသံအားစိုက်မှု မသိမသာ လျော့သွားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

၄။ နာမ်ပစ္စည်း “ခဲ၊ ခဲပဲ” အသုံး

မူလထားဝယ်ဒေသိယစကားတွင် နာမ်ပစ္စည်း “ခဲ၊ ခဲပဲ” ကို အသုံးပြုကြသည်။ ယခုအခါ ဘာသာစကား ထိတွေ့မှုကြောင့် စံစကားအတိုင်း “ချည်း၊ ချည်းပဲ” အသုံးကို မြို့ပြတွင် ပိုအသုံးပြုလာပါသည်။

စံ	ဒေသိယ
/ dʒì ၊ dʒì bɛ̀ /	/ khè ၊ khè bɛ̀ /
	$\xrightarrow{\text{ယခင်}}$ $\xleftarrow{\text{ယခု}}$
စံ	- ပိုက်ဆံချည်းစုနေလား။ / pai? -shā dʒì sù nē là /
မူလဒေသိယ	- ကတ်ခဲစုနေဟွား။ / ka? khè sù nē fià /
မြို့ပြဒေသိယ	- ပစ်ဆံဟီးစုနေလား။ / pi? -shā fi sù nē lā /
စံ	- လူမှုရေးချည်းပဲ လုပ်မနေနဲ့။ / lū hmū jè dʒì bɛ̀ lou? mə nē né /
မူလဒေသိယ	- လူမှုရေးခဲပဲ လုပ်မနေနဲ့။ / lū hmū jè khè bɛ̀ lou? mə nē ná /
မြို့ပြဒေသိယ	- လူမှုရေးဟီးပဲ လုပ်နေန။ / lū hmú jè fi bɛ̀ lou? nē ná /
စံ	- စာချည်းပဲ ကျက်နေရတယ်။ / sā dʒì bɛ̀ tɛɛ? nē jā dɛ̃ /
မူလဒေသိယ	- စာ ခဲပဲ ကျစ်နေရဟွယ်။ / sā khè bɛ̀ tɛi? nē jā fĩ /
မြို့ပြဒေသိယ	- စာဟီးပဲ ကျစ်နေရဟွယ်။ / sā fi bɛ̀ tɛi? nē jā fĩ /

စသည်ဖြင့် မြို့ပြထားဝယ်ဒေသိယစကားတွင် စံ အသုံးနာမ်ပစ္စည်း “ချည်း၊ချည်းပဲ”ကို ဒေသိယအသံအတိုင်း “ဟီး၊ဟီးပဲ” ဟုသာ ပြောဆိုလာကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

၅။ ထားဝယ်ဒေသိယစကား ထိန်းသိမ်းရမည့် နည်းလမ်းများ

ဘာသာစကားထိန်းသိမ်းမှု^၁ ဟူသည် ဘာသာစကားတစ်ခု သို့မဟုတ် ဘာသာစကားအသွင်ကွဲ စကားပြောသူတို့သည် သြဇာကြီးမားသည့် ဘာသာစကား သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးအရ အုပ်စိုးသူတို့၏ ဘာသာစကားသို့ ပြောင်းရွှေ့ ပြောဆိုရန် တွန်းအား ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အခြေအနေမျိုးတွင် မိမိတို့ပြောဆိုသည့် ဘာသာစကား၏ မူလ အခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းထားရန်^၂ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာသာစကားထိန်းသိမ်းမှု အရ မြို့ပြထားဝယ်ဒေသီယစကား အသွင်ပြောင်းလဲမှုကို ထိန်းသိမ်းရန် မူလဒေသီယ စကား၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများကို ထိန်းသိမ်းကာ ပြောဆိုနေရမည် ဖြစ်သည်။ ထိန်းသိမ်းထားရမည့် နည်းလမ်းအချို့ကို လေ့လာသုံးသပ်ထားပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- (၁) ထားဝယ်ဒေသီယစကား ပြောဆိုသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းရှိ လူတို့သည် အခြားအဖွဲ့အစည်းရှိ လူတို့နှင့် လက်ထပ်စေကာမူ မိမိတို့ ဒေသီယ စကားကို မေ့ပျောက်မသွားသင့်ပါ။ ဒေသီယစကားပြောသူတို့နှင့် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် တွေ့ဆုံလျှင် မိမိတို့ ဒေသီယစကားကိုသာ ပြောဆိုနေသင့်သည်။
- (၂) မြန်မာ့မြေပေါ်ရှိ အခြားလူ့အဖွဲ့အစည်းတို့ နားမလည်နိုင်သည့်စကားဟု မထင်ဘဲ ထားဝယ်သူ၊ ထားဝယ်သားဟု အထင်ကရ သိနိုင်သည့် စကားဟု ယုံကြည်ကာ ပြောသင့်သည်။
- (၃) မြန်မာ့မြေပေါ်ရှိ မည်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းမဆို နားမလည်နိုင်သည့် စံမြန်မာဘာသာစကား ပီသစွာ ပြောဆိုနိုင်သည့် ဒေသီယစကား ပြောဆိုသူ အချို့ကို အားကျ အထင်မကြီးသင့်ပေ။ အထင်ကြီးနေလျှင် ဒေသီယစကားအပေါ် နှစ်လိုမှု နည်းပါးလာနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် မိမိတို့ ဒေသီယစကားကိုသာ စွဲစွဲမြဲမြဲ ပြောဆိုသင့်သည်။
- (၄) မြို့ကြီးပြကြီးများတွင် ပညာသွားရောက်သင်ယူရသည့် မျိုးဆက်သစ် လူငယ်အချို့သည် အခြား လူ့အဖွဲ့အစည်းရှိ လူတို့နှင့်ဆက်ဆံရသည့် အခါ ဒေသီယဝဲသံများပါလျှင် ရှက်စရာဟု ထင်ကာ အားငယ်တတ် ပါသည်။ ဒေသီယဝဲသံပါနေခြင်းသည်ပင် ထားဝယ်သူ၊ ထားဝယ်သား ဖြစ်သည့်အသံဟု ခံယူကာ ပြောနေသင့်သည်။

---

^၁ language maintenance
^၂ Swann, J. others. 2004, 172.

- (၅) ခေတ်လူငယ်အချို့သည် အခြားဘာသာစကားကို လေ့လာလိုက်စား နေစေကာမူ မိမိတို့ ဒေသိယစကားအပေါ် အထင်မသေးဘဲ စွဲမြဲစွာ ပြောဆိုသင့်သည်။
- (၆) ဒေသိယစကားပြောသူတို့သည် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ဇာတိမြေကို ခွဲခွာ၍ အခြားအရပ်ဒေသတွင် အခြေချ နေထိုင်စေကာမူ မိမိတို့၏ မျိုးဆက်သစ် ကလေးများကို ဒေသိယစကား သင်ထားသင့်သည်။ သို့မှသာ မိဘတို့၏ ရိုးရာအမွေအဖြစ် လက်ဆင့်ကမ်း ထိန်းသိမ်း ပြောဆိုနေမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘာသာစကား ထိန်းသိမ်းမှုတွင် မိဘတို့၏ ဆန္ဒအပေါ်တွင်လည်း မူတည်နေပေသည်။
- (၇) ထားဝယ်ဒေသိယစကား၏ အဓိက လက္ခဏာရပ်များ ဖြစ်သည့် “လ” ဆွဲသံသုံးခြင်း၊ “ချ” ဗျည်းသံ အစား “ရှ” ဗျည်းသံ သုံးခြင်း၊ အငြင်းပစ္စည်း “မ” အသုံးဘဲ ဝါကျအဆုံးသတ်ကို အားစိုက်သုံးခြင်း၊ မွေးစားစကားလုံးများကို ဒေသိယအသံအတိုင်း မွေးစားကာ အသုံးပြုခြင်း တို့ကို ထိန်းသိမ်းကာ ပြောဆိုသင့်သည်။
- (၈) စကားတူစုအတွင်း ကျင်းပသည့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခမ်းအနားများ၊ ရိုးရာပွဲတော်များ၊ အလှူမင်္ဂလာပွဲတို့တွင် ထားဝယ်ရိုးရာအတိုင်း ပြောဆိုကျင်းပခြင်းဖြင့် ဒေသိယစကား ထိန်းသိမ်းသင့်သည်။
- (၉) ထားဝယ်ဒီဇန်းသံ (သီချင်း)များသည် ဒေသိယစကားကို နှုတ်လက်ဆင့် ကမ်းခြင်း ဖြစ်၍ ပြန့်ပွားအောင် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ထားဝယ်ဒေသိယစကား ဆက်လက်ရှင်သန်နိုင်မည့် နည်းလမ်းမှာ ထားဝယ်ဒေသအတွင်းရှိ လူ့အဖွဲ့အစည်းသာမက ဒေသပြင်ပတွင် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင် ကြသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင်လည်း တာဝန်ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ဝိုင်းဝန်းထိန်းသိမ်းမှ သာလျှင် ထားဝယ်ဒေသိယစကားသည် မျိုးဆက်တစ်ဆက်ပြီးတစ်ဆက် လက်ဆင့်ကမ်း ထိန်းသိမ်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

မျိုးတူမျိုးကွဲ ဘာသာစကား ထိတွေ့မှုကြောင့် မြို့ပြထားဝယ်ဒေသိယ စကားတွင် စကားသံအချို့ ပြောင်းလဲအသုံးပြုပါသည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုနှင့်

တစ်ခု ဆက်သွယ်ရာတွင် စကားသံဖြင့် အဓိကဆက်သွယ်ကြသည်။ ထိုအခါ မိမိတို့ စကားသံကို အခြားလူ့အဖွဲ့အစည်းတို့ နားမလည်နိုင်လျှင် နားလည်နိုင်သည့် ဘာသာစကား၏ စကားသံသို့ ပြောင်းလဲအသုံးပြုရပါသည်။ သို့မှသာ လူ့အဖွဲ့အစည်းအချင်းချင်း ဆက်သွယ်ရာတွင် လွယ်ကူချောမွေ့နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထားဝယ်ဒေသီယ စကားပြောသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင်လည်း အခြားလူ့အဖွဲ့အစည်းတို့နှင့် ဆက်ဆံမှုများလာသည့်အတွက် မြန်မာ့မြေပေါ်ရှိ လူ့အဖွဲ့အစည်းတိုင်း နားလည်လွယ်သည့် စံဘာသာစကား၏ စကားသံသို့ ပြောင်းလဲအသုံးပြုလာကြပါသည်။ ထိုသို့ အသုံးပြုလာမှုကြောင့် မူလဒေသီယစကားသံအချို့ မှေးမှိန်လာကာ မြို့ပြထားဝယ်ဒေသီယ စကားသံ အသွင်ဆောင်နေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

စကားသံ ပြောင်းလဲမှုနှင့်အတူ စကားလုံးအသုံးပါ ပြောင်းလဲနေပါသည်။ စကားလုံး အသုံးပြောင်းလဲရာတွင် ဒေသီယနေ့စဉ်သုံး ဝေါဟာရများ၊ ဆွေမျိုးစပ်ဝေါဟာရများ၊ မွေးစားစကားလုံး အသုံးများ ပို၍ ပြောင်းလဲအသုံးပြုလာကြသည်။ ဘာသာစကားတစ်ခုတွင် နေ့စဉ်သုံး ဝေါဟာရများသည် လူတိုင်းမဖြစ်မနေ အသုံးပြုပြောဆိုကြရသည်။ ထို့ကြောင့် အခြားလူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဆက်ဆံရာတွင် ထိုစကားလုံးများကို ပို၍ပြောင်းလဲအသုံးပြုလာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ လူ့လောကတွင် မိမိကို အခြားသူတို့က ခေါ်သော အမည်နာမနှင့် မိမိက အခြားသူတို့ကို ခေါ်သော အမည်နာမတို့မှာ လူမှုဆက်ဆံရေးနယ်ပယ်တွင် အလွန်အရေးပါလှသည်။ ထိုသို့ အရေးပါမှုကြောင့်လည်း ထားဝယ်ဒေသီယ ဆွေမျိုးစပ်ဝေါဟာရများ ပြောင်းလဲ အသုံးပြုလာသည်။ ဒေသီယဆွေမျိုးစပ်ဝေါဟာရကို သုံးလျှင်ပင် မြို့မဆန်၊ ခေတ်မမီ စသည့် လွဲမှားသည့် ခံယူချက်များကြောင့် ဒေသီယဆွေမျိုးစပ်ဝေါဟာရများ မှေးမှိန်လာပါသည်။ အလားတူပင် ဒေသီယမွေးစားစကားလုံးများနေရာတွင် စံဘာသာစကား၏ မွေးစားစကားလုံးများဖြင့် ပြောင်းလဲအသုံးပြုလာကြသည်။ ထိုသို့ အသုံးပြုမှုကြောင့် ဒေသီယအသံဖလှယ်နည်းဖြင့် မွေးစားအသုံးပြုမှုများ ပျောက်သွားနိုင်ပါသည်။

ထို့အတူ ဝါကျအသုံးများလည်း ပြောင်းလဲအသုံးပြုလာကြပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဝါကျအတွင်း ပစ္စည်းအသုံးများကပင် ဒေသီယစကားဖြစ်ကြောင်း ဖော်ညွှန်းရာတွင် အရေးပါပါသည်။ ယခုအခါ စံဘာသာစကားရှိ ပစ္စည်းအသုံးတို့ကို ပြောင်းလဲအသုံးပြုလာမှုကြောင့် ဒေသီယပစ္စည်းအသုံးများ မှေးမှိန်ပျောက်ကွယ်စ ပြုလာပါသည်။

မူလက ထိုသို့ ပြောင်းလဲပြောဆိုသူ အများစုမှာ မြို့ပေါ်ရှိ ဩဇာအာဏာရှိသူများ၊ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၊ ပညာတတ် အသိုင်းအဝိုင်းများ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ စသည်တို့သာ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် လုပ်ငန်းသဘောအရ အခြား

လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် အများဆုံး ဆက်ဆံရသူများဖြစ်၍ ထိုလူ့အဖွဲ့အစည်းတို့ နားလည်နိုင်သည့် စံစကားသို့ ပြောင်းလဲပြောခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် နောက်ပိုင်းတွင် မြို့ပေါ်ရှိ အခြေခံ လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့က ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသုံးပြုမှုကို တုပကာ ပြောဆိုလာကြသည်။ တုပကြခြင်းမှာလည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပြောအဆို၊ အပြုအမူ၊ အလေ့အထတို့ကို စံအဖြစ် သတ်မှတ်ကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပြောဆိုသည့် ဒေသိယစကားကို အထင်ကြီးကာ တုပမှု များလာရာမှ မြို့ပြထားဝယ်ဒေသိယစကားအသွင် ဆောင်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ထားဝယ်ဒေသိယစကားနှင့် မျိုးတူ၊ မျိုးကွဲ ဘာသာစကား ထိတွေ့မှုကြောင့် မူလဒေသိယစကားများ မှေးမှိန်လာကာ မြို့ပြထားဝယ်ဒေသိယ စကား ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ မူလထားဝယ်ဒေသိယစကားများ လုံးဝ ပျောက်ကွယ်မသွားရန် ထိန်းသိမ်းရမည့် နည်းလမ်းအချို့ကို လေ့လာဖော်ထုတ်ထား ပါသည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းသည် ဘာသာစကားအသွင်ကွဲများကို လူမှုဘာသာဗေဒ သီအိုရီ များဖြင့် သုတေသနပြုလိုသူများအတွက် အထောက်အကူ ပြုနိုင်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

- ကျော်မင်း (ထားဝယ်)။ (၁၉၆၈)။ *ထားဝယ်ယဉ်ကျေးမှု အမြေတေ*။ ရန်ကုန်။ အေးအေး စာပုံနှိပ်တိုက်။
- ခင်မင်၊ မောင်(ခနုဖြူ)။ (၂၀၀၄)။ *မြန်မာစကား မြန်မာရုပ်ပုံလွှာ*။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။
- ခင်မင်၊ မောင်(ခနုဖြူ)။ (၂၀၀၁)။ *တစ်သံနှစ်သံသုံးလေးသံ*။ ရန်ကုန်၊ ရှုစာပေ။
- တင်ထွန်း၊ ဦး။ (၁၉၈၀)။ “စကားသံပြောင်းလဲရသော အကြောင်းရင်းများ”။ *တက္ကသိုလ် ပညာပဒေသာစာစောင်*၊ အတွဲ ၁၄၊ အပိုင်း (၂)။ ရန်ကုန်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ပုံနှိပ်တိုက်။
- တင်လှ၊ ဦး။ (၁၉၆၈)။ “ဘာသာစကားသည် ပြောင်းလဲတတ်သော သဘောရှိသည်”။ *တက္ကသိုလ်ပညာပဒေသာစာစောင်*၊ အတွဲ(၃)၊ အပိုင်း(၄)။ ရန်ကုန်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ပုံနှိပ်တိုက်။
- မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၁၆)။ *မြန်မာသဒ္ဒါ*။ မြန်မာစာနှင့်ဘာသာစကားပညာဦးစီးဌာန၊ ပညာရေး ဝန်ကြီးဌာန။
- မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၁၉၉၁)။ *မြန်မာအဘိဓာန်*။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။
- အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၃)။ *လူမှုဘာသာဗေဒမိတ်ဆက်*။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာဌာန။
- အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၅)။ *လူမှုဘာသာဗေဒတရား*။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာဌာန။
- အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၁၀)။ *ဘာသာစကားသုတေသန*။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ရှုစာအုပ်တိုက်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Okell, John and Anna Allott, (2001). *Burmese/Myanmar Dictionary of Grammatical forms*, Richmond: Gurzon Press.

Stewart, J.A (1995). *Manual of colloquial Burmese*. London: Lazac & Company Ltd.

Swann, J, Dcumert, A, Theresa, L and Mes thric, R. (2004). *A Dictionary of sociolinguistics*, Edinburgh: Edinburgh University Press.